

Munka. Demokratizálj, dekommodifikálj, rehabilitálj Work. Democratize, Decommodify, Remediate

A dolgozó emberek sokkal többek, mint „erőforrások”. Ez a jelenlegi válság egyik központi tanulsága. A betegek gondozása; ételek, gyógyszerek és egyéb nélkülözhetetlen anyagok szállítása; hulladékunk eltávolítása; polcok feltöltése és a pénztárgépek működtetése az élelmiszerboltokban – tehát azok emberek, akik tovább vitték az életet a COVID-19 világjárvány alatt, élő bizonyítékai annak, hogy a munka nem redukálható le és kezelhető pusztán mint egy árucikk. Az emberi egészséget és a legsebezhetőbbek gondozását nem kizárólag a piaci erők irányítják. Ha ezeket a dolgokat kizárólag a piacra hagyjuk, akkor fennáll annak kockázata, hogy az egyenlőtlenségeket olyan mértékben fokozzuk, hogy ellehetetlenítjük a leginkább hátrányos helyzetűek életét. Hogyan kerüljük el ezt az elfogadhatatlan helyzetet? Úgy hogy bevonjuk a munkavállalókat az életükkel és a munkahelyük jövőjével kapcsolatos döntésekbe – azáltal hogy demokratizáljuk a cégeket. A munka áru-mentesítése, dekommodifikációja révén – a mindenki számára a hasznos foglalkoztatás kollektív garantálásával. Mivel szembe kell néznünk a járvány okozta összeomlás és a környezet összeomlásának szörnyű kockázatával, ezek a stratégiai változások lehetővé teszik számunkra, hogy minden polgár méltóságát biztosítsuk, miközben összpontosítjuk azokat a kollektív erőforrásokat és erőfeszítéseket amelyekre szükségünk van az élet megőrzéséhez ezen a bolygón.

Miért kell a munkahelyeknek demokratizálódniuk? Minden reggel a férfiak és a nők, különösen rassz-alapú közösségek tagjai, a bevándorlók és az informális gazdaságban dolgozók felkelnek, hogy kiszolgálják közölünk azokat akik egyáltalán képesek karanténban maradni. Az egész éjszakát átdolgozzák. Munkájuk méltóságához nincs szükség más magyarázatra, mint az ékesszólóan egyszerű kifejezés, a „létfontosságú munkás”. Ez a kifejezés rámutat egy alapvető jellegzetesre, hogy a kapitalizmus mindig is törekedett arra, hogy az „emberi erőforrás” kifejezéssel ezt elfedje és láthatatlanná tegye. Az ember nem egy erőforrás a sok közül. Munkaerejük befektetése nélkül nem lenne termelés, sem szolgáltatás, sem üzleti szféra.

Minden reggel karanténba helyezett férfiak és nők kelnek fel otthonukban, hogy táv munkásként eleget tegyenek azon szervezetek gazdasági küldetésének, amelyeknél dolgoznak. Munka idejük benyúlik az éjszakába. Azoknak, akik úgy vélik, hogy a munkavállalókban nem lehet megbízni abban, hogy felügyelet nélkül elvégzik munkájukat, hogy a munkavállalók felügyeletre és külső fegyelemre szorulnak - ezek a férfiak és nők ennek ellenkezőjét bizonyítják. Nappal és éjjel demonstrálják, hogy a munkavállalók nem csupán Érdekeltek Felek, hanem ők tartják munkáltatóik sikerének kulcsát. Ők maguk a cég. Ennek ellenére általában ki vannak zárva a munkahelyük kormányzásában való részvételből – abból a jogból ami kizárólag tőkebefektetőknek vannak fenntartva.

Arra a kérdésre, hogy a cégek és a társadalom egésze hogyan tudja felismerni alkalmazottai hozzájárulását válság idején, a demokrácia a válasz. Természetesen be kell zárunk a jövedelem-egyenlőtlenség ásitó szakadékát, és meg kell emelni a jövedelem-alapot - de ez önmagában nem elég. A két világháború után a nők vitathatatlan társadalmi hozzájárulása segített megszerezni számukra a szavazati jogot. Ugyanezzel a lendülettel: itt az ideje, hogy szavazati jogot adjunk a munkavállalóknak is.

A munkaerő-befektetők munkahelyi képviselője Európában a második világháború befejezése óta létezik, Munkahelyi Tanácsok néven ismert intézmények révén. Ennek ellenére ezeknek a képviselői testületeknek a legjobb esetben is gyenge a hangjuk a cégek kormányzásában,

és alá vannak rendelve a részvényesek által kinevezett végrehajtó menedzsment döntéseinek. Nem tudták megállítani, vagy akár csak lassítani a tőkefelhalmozás könyörtelen lendületét, ami egyre erősebb faktor a környezetünk pusztításában. A Munkahelyi Tanácsoknak most hasonló jogokat kell biztosítani, mint amit a végrehajtó testületek gyakorolnak. Ennek érdekében a cég kormányzásától (vagyis a felső vezetéstől) megkövetelendő a kettős többség jóváhagyása mind a munkavállalókat mind a részvényeseket képviselő kamaráktól. Németországban, Hollandiában és Skandináviában az együttdöntés (mitbestimmung) különféle formái, amelyeket fokozatosan vezettek be a második világháború után, döntő lépést jelentettek a munkavállalók platformjának megteremtése felé, ám ezek még mindig nem elegendőek ahhoz, hogy tényleges állampolgárságot hozzanak létre a vállalkozásokban. Még az Egyesült Államokban is ahol a munkavállalói szervezetek és a szakszervezetek jogait jelentősen elnyomják, egyre többen követelik a jogot hogy szuper többségben lévő képviselőket választhassanak az igazgatótanácsokba. Az olyan kérdések, mint a vezérigazgató választása, a legfontosabb stratégiák meghatározása és a profit elosztás, túl fontosak ahhoz, hogy csak a részvényesek döntsenek. A munkaerő egyedülálló befektetése; vagyis az elmének és a testnek, az egészségnek - az egész életnek - kollektív joggal kell együtt járnia, ami érvényesíti vagy megvétőzza ezeket a döntéseket.

Miért dekomodifikáljuk a munkát? Ez a válság azt is megmutatja, hogy a munkát nem szabad árucikként kezelni, és hogy a piaci mechanizmusok egyedül nem vállalhatnak felelősséget a közösségünket legmélyebben érintő választásokért. Az egészségügyi ágazatban a munkahelyekre és a készletezésre évek óta az a jövedelmezőség irányadó elvei vonatkoznak. A világválság megmutatta, hogy ez az elv mennyire rossz útra terelt bennünket. Bizonyos stratégiai és kollektív igényeket egyszerűen mentesíteni kell a profit alapú elgondolásokkal szemben. A globális halálozási adatok növekedése egy szörnyű emlékeztető arra, hogy egyes dolgokat soha nem lehet árucikként kezelni. Azok, akik továbbra is ellenkezőleg érvelnek, a mi életünket teszik kockára veszélyes ideológiájukkal. A jövedelmezőség egy elfogadhatatlan mérce amikor az egészségünk és az életünk a tét ezen a bolygón.

A munka dekomodifikációja azt jelenti, hogy bizonyos ágazatokat megóvunk az úgynevezett „szabad piac” törvényeitől. Azt is jelenti, hogy biztosítani kell, hogy minden ember hozzá tudjon férni a munkához és a vele járó méltósághoz. Ennek egyik módja a Garantált Munkahely létrehozása. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 23. cikke emlékeztet bennünket, hogy mindenkinek joga van a munkához, a szabad munkaválasztáshoz, az igazságos és kedvező munkakörülményekhez, valamint a munkanélküliség elleni védelemhez. A Garantált Munkahely nemcsak hozzáférést biztosítana olyan munkához, amely mindenki számára lehetővé tenné hogy méltóságteljesen éljen, hanem egyben kulcsfontosságú lendületet is adna kollektív képességeinknek hogy szembenézzünk számos sürgető társadalmi és környezeti kihívással. A garantált foglalkoztatás lehetővé tenné a kormányok számára, hogy a helyi közösségeken keresztül megbecsült munkát adjanak, miközben hozzá tudnának járulni a környezeti összeomlás elleni óriási erőfeszítésekhez. Ahogy a munkanélküliség gyorsan növekszik az egész világban, a garantált foglalkoztatási programok kulcsfontosságú szerepet játszhatnak demokratikus társadalmaink társadalmi, gazdasági és környezeti stabilitásának biztosításában. (VAR. EUROP) Az Európai Uniónak bele kell foglalnia a Garantált Munkahely programot a Zöld Megállapodásba. Az Európai Központi Bank küldetésének felülvizsgálata hogy finanszírozhassa ezt a fennmaradásunkhoz szükséges programot, legitimálná is egyben az EU minden polgára számára. Ez egy anticiklikus megoldást kínál a robbanásveszélyessé váló munkanélküliség ellen. A program kulcsfontosságú hozzájárulást jelent az EU jólétéhez.

Környezet helyreállítása. Nem lehet most is ugyanolyan naivnak lenni, mint 2008-ban, amikor a gazdasági válságra feltétel nélküli mentéssel reagáltunk, amely az államadósságot megduzzasztotta, miközben semmit nem követeltünk cserébe. Ha kormányaink a jelenlegi válságban lépéseket tesznek a vállalkozások megmentése érdekében akkor a vállalkozásoknak is lépniük kell, és teljesíteniük kell a demokrácia általános alapfeltételeit. A demokratikus társadalmak nevében, amelyeket szolgálnak, és amelyek tevékenységük alapjait képezik, a bolygón való túlélés biztosításáért vállalt felelősségük érdekében kormányainknak a vállalkozásoknak nyújtott támogatást viselkedésük bizonyos változásaitól kell függővé tenniük. A szigorú környezetvédelmi előírások betartása mellett a cégeket is kötelezni kell a demokratikus belső kormányzat bizonyos feltételeinek teljesítésére. A környezeti pusztításról a környezeti helyreállításra és a regenerációra való sikeres áttérést leginkább a demokratikusan irányított cégek vezetik, amelyekben a munkájukat befektetők szavainak ugyanolyan súlya van, mint a tőkebefektetőknek a stratégiai döntések meghozatalában. Több mint elegendő időnk volt arra hogy átlássuk mi történik a jelenlegi rendszerben amikor a munka, a bolygó és a tőkenyereségek ugyanabba a kalapba kerülnek: a munka és a bolygó mindig veszít.

A Cambridge-i Egyetem Műszaki Tanszékének (Cullen, Allwood és Borgstein, *Envir. Sci. & Tech.* 2011 45, 1711–1718) kutatásának köszönhetően tudjuk, hogy a „megvalósítható tervezési változtatások” 73% -kal csökkenthetik a globális energiafogyasztást. Azonban ezek a változások munkaigényesek, és olyan alternatívákat igényelnek, amelyek rövid távon gyakran drágábbak. Mindaddig, amíg a cégeket olyan módon működtetik, amelyek célja a profit maximalizálása kizárólag tőkebefektetők számára, és egy olyan világban, ahol az energia olcsó, miért vezetnének be bármiféle változást? Az átmenet kihívásai ellenére egyes társadalmi beállítottságú vagy szövetkezeti vállalkozások – amelyek olyan hibrid célokat követnek, amelyek figyelembe veszik a pénzügyi, társadalmi és környezeti szempontokat, és fejlesztik belső demokratikus kormányzásukat - már megmutatták ennek a pozitív hatásnak a potenciálját.

Ne tévesszük meg magukat többé: a saját magától a legtöbb tőkebefektető nem fog törődni a munkaerő-befektetők méltóságával és nem fogják vezetni a környezeti katasztrófa elleni küzdelemet sem. Egy másik lehetőség is rendelkezésre áll azonban. Demokratizáljuk a vállalatokat; dekommodifikáljuk a munkát; hagyjuk abba hogy az emberi lényt, mint erőforrást kezeljük. Így, közösen összpontosíthatunk az élet fenntartására ezen a bolygón.

05/16/2020

Isabelle Ferreras (University of Louvain/FNRS-Harvard LWP), Julie Battilana (Harvard University), Dominique Méda (University of Paris Dauphine PLS), Julia Cagé (Sciences Po-Paris), Lisa Herzog (University of Groningen), Sara Lafuente Hernandez (University of Brussels-ETUI), Hélène Landemore (Yale University), Pavlina Tcherneva (Bard College-Levy Institute), Miranda Richmond Mouillot, Israr Qureshi (Australian National University), Clare Wright (La Trobe University), Isabelle Martin (University of Montréal), Neera Chandhoke (Delhi University), Lukas Clark-Memler (University of Oxford), Alberto Alemanno (HEC Paris-NYU Law), Elizabeth Anderson (University of Michigan), Philippe Askénazy (CNRS-Paris School of Economics), Aurélien Barrau (CNRS et Université Grenoble-Alpes), Adelle Blackett (McGill University), Neil Brenner (Harvard University), Craig Calhoun (Arizona State University), Ha-Joon Chang (University of Cambridge), Erica Chenoweth (Harvard University), Joshua Cohen (Apple University, Berkeley, Boston Review), Christophe Dejours (CNAM), Olivier De Schutter (UCLouvain, UN Special Rapporteur on extreme poverty and human rights), Nancy Fraser (The New School for Social Research, NYC), Archon Fung (Harvard University), Javati Ghosh (Jawaharlal Nehru University), Stephen Gliessman (UC Santa Cruz), Hans R. Herren (Millennium Institute), Axel Honneth

(Columbia University), Eva Illouz (EHESS, Paris), Sanford Jacoby (UCLA), Pierre-Benoit Joly (INRA - National Institute of Agronomical Research, France), Michele Lamont (Harvard university), Lawrence Lessig (Harvard University), David Marsden (London School of Economics), Chantal Mouffe (University of Westminster), Jan-Werner Müller (Princeton University), Gregor Murray (University of Montréal), Susan Neiman (Einstein Forum), Thomas Piketty (EHESS-Paris School of Economics), Michel Pimbert (Coventry University, Executive Director of Centre for Agroecology, Water and Resilience), Raj Patel (University of Texas), Katharina Pistor (Columbia University), Ingrid Robeyns (Utrecht University), Dani Rodrik (Harvard University), Saskia Sassen (Columbia University), Debra Satz (Stanford University), Pablo Servigne PhD (in-Terre-dependent researcher), William Sewell (University of Chicago), Susan Silbey (MIT), Margaret Somers (University of Michigan), George Steinmetz (University of Michigan), Laurent Thévenot (EHESS), Nadia Urbinati (Columbia University), Jean-Pascal van Ypersele de Strihou (UCLouvain), Judy Wajcman (London School of Economics), Léa Ypi (London School of Economics), Lisa Wedeen (The University of Chicago), Gabriel Zucman (UC Berkeley), and 3000 more scholars from more than 600 universities across the globe.

The full list is available <https://democratizingwork.org/>